

Bestuur PO-raad
t.a.v. mevr. Mr. Drs. C. Kervezee, voorzitter
Varrolaan 60
3584 BW Utrecht

Den Haag

Ons kenmerk
PO/K&O/23617

Onderwerp

Veldraadpleging referentieniveaus

Geachte mevrouw Kervezee,

De Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen (Commissie Meijerink) heeft in januari 2008 het advies 'Over de drempel met taal en rekenen' aan mijn collega-bewindslieden van OCW en mij overhandigd. In het advies is systematisch in kaart gebracht wat leerlingen bij de overgangen tussen de verschillende onderwijssectoren moeten kennen en kunnen op het gebied van taal en rekenen. In het bestuurlijk overleg van 31 maart 2008 heb ik met u gesproken over dit advies.

Op 28 april jl. hebben wij in onze beleidsreactie aan de Tweede Kamer aangegeven hoe wij uitvoering willen geven aan de aanbevelingen van de expertgroep. Tijdens een algemeen overleg op 21 mei jl. was de reactie van de Kamer op deze voornemens overwegend positief.

Eigenaarschap

Mijn collega-bewindslieden en ik zijn voornemens de referentieniveaus voor taal en rekenen/wiskunde vast te leggen in wet- en regelgeving. Dit moet gebeuren in een vorm die garandeert dat de referentieniveaus voor de verschillende sectoren op elkaar zijn afgestemd. De referentieniveaus moeten immers richting geven aan het onderwijs in alle sectoren en met betrekking tot de overgangen tussen de sectoren, zodat het voor iedereen helder is over welke kennis en vaardigheden een leerling op een bepaalde leeftijd op een bepaald niveau moet beschikken.

Wij vinden het van belang dat leerkrachten, schoolleiders en bestuurders zich uitspreken over de niveaus en de inhoud van de referentieniveaus, waardoor degene die met de referentieniveaus gaan werken zich erin herkennen en er zich 'eigenaar' van voelen. Eigenaarschap op de werkvloer is dan ook essentieel. Daarom wordt er in 2008 tijd genomen om de referentieniveaus voor te leggen aan en zo nodig inhoudelijk te laten aanpassen in overleg met het veld. Wij willen eind 2008 de uitkomsten van de veldraadpleging meenemen in het traject van wet- en regelgeving dat beoogt de referentieniveaus in te voeren per 1 augustus 2010.

Met de invoering van de referentieniveaus verandert de beoordeling van de eindopbrengsten van scholen door de Inspectie van het Onderwijs. Afhankelijk van de leerling-populatie op de school halen meer of minder kinderen het fundamentele en het streefniveau voor taal en rekenen. De normering van de referentieniveaus (de percentages leerlingen die geacht worden het fundamentele en/of het streefniveau te halen) zal worden uitgewerkt in overleg met de PO-raad en de inspectie. En vervolgens worden opgenomen in het toezichtskader van de inspectie, die daarmee vanaf het schooljaar 2010 – 2011 de toegevoegde waarde van de school kan beoordelen.

Verschillende implementatietrajecten

De uitwerking van het advies van de commissie Meijerink en de implementatie van onze beleidsreactie betreft een breed scala aan maatregelen. Daarvoor verwijs ik naar genoemde beleidsreactie. Vanzelfsprekend willen we uw Raad betrekken bij alle relevante deeltrajecten. In deze brief wil ik mij, voor wat betreft de verdere uitwerking, beperken tot de veldraadpleging en het normeringstraject. In dat kader wil ik graag aan het veld, via uw Raad, de volgende vraagstellingen voorleggen:

- a. Is de inhoud van de referentieniveaus de juiste, is hij volledig of missen er domeinen en zijn de verschillende domeinen op juiste wijze ten opzichte van elkaar gewogen?
- b. Voorziet u bij de invoering van de referentieniveaus consequenties waarmee rekening gehouden moet worden die nog niet (voldoende) door mij zijn onderkend?
- c. Kunnen de voorgestelde F- en S-niveaus redelijkerwijs door leerlingen gehaald worden? (Dit betreft dus de normering op leerling-niveau.)
- d. Tot welke normering op schoolniveau dient dit aanleiding te zijn? (Hoe bepalen wij het percentage leerlingen dat het F- of het S-niveau dient te halen?)

Er is duidelijk een relatie tussen deze vier aspecten. Echter er zijn verschillen in doel, doelgroepen en tijdspad. Ik wil bovenstaande vier aspecten daarom in samenhang, maar onderscheiden in aanpak, aan u voorleggen en stel u daarom het volgende proces voor.

De veldraadpleging gericht op de inhoud van de referentiebeschrijvingen taal en rekenen en de normering op leerling-niveau heeft besturen, schoolleiders en leerkrachten als doelgroep. De raadpleging naar consequenties en het normeringstraject op schoolniveau richt zich op de weging en verantwoording van de opbrengsten op schoolniveau, en daarmee op schoolbesturen (en management). De veldraadpleging dient einde 2008 afgerond te worden om de opbrengst tijdig mee te kunnen nemen in het traject van wet- en regelgeving, opdat de beoogde invoeringsdatum voor de referentieniveaus, 1 augustus 2010, wordt gehaald.

Normeringstraject

Ik stel u voor, gezien de hierboven geschetste planning, genoemde trajecten zo spoedig mogelijk te starten. OCW zal het normeringstraject (normering op schoolniveau) organiseren, uiteraard in goed overleg met de PO-raad. Binnenkort willen wij daarvoor samen met u concrete voorstellen formuleren. Eén van de ideeën die wij graag met u bespreken is het steekproefsgewijs toetsen van de referentieniveaus bij een representatieve groep leerlingen. Opdat daaruit kan blijken welke percentages leerlingen het fundamentele en streefniveau daadwerkelijk behalen. Dergelijk onderzoek kan onderbouwing leveren voor de uiteindelijk vast te stellen normering. De uiteindelijk te kiezen werkwijze om te komen tot normering wil ik in overleg met u en de inspectie bepalen.

Veldraadpleging

Gezien ons gezamenlijk belang bij een succesvolle veldraadpleging en de uitvoering op korte termijn, wil ik op de uitwerking daarvan iets verder ingaan.

Bij de op de inhoud gerichte veldraadpleging is het nadrukkelijk niet de bedoeling alle gedetailleerde inhouden van de referentiebeschrijvingen uitgebreid met zoveel mogelijk besturen, schoolleiders en leerkrachten te bespreken. Dat zou een te omvangrijk en te langdurig traject vragen. En daarmee zouden we het intensieve werk van de Expertgroep geheel overdoen en dat lijkt mij, mede gezien alle positieve reacties op het advies, niet nodig. Wel is het wenselijk steekproefsgewijs een aantal inhouden van de referentieniveaus uitgebreid te bespreken met besturen, schoolleiders en leerkrachten om een nadere onderbouwing te krijgen van haalbare niveaus en inhouden van de referentieniveaus. Leerkrachten hebben, tijdens een consultatiebijeenkomst die de Expertgroep vorig jaar organiseerde, ook aangegeven graag nog over de inhoud te willen meepraten.

Ten behoeve van de veldraadpleging overweeg ik het Cito te vragen op heel korte termijn een analyse uit te voeren waarin (een selectie van) de door de Expertgroep voorgestelde referentieniveaus worden vergeleken met huidige toetsen en scores daarop van leerlingen. Oftewel: hoe verhouden de referentieniveaus zich tot het huidige niveau van leerlingen, blijktend uit scores op bijvoorbeeld Cito-eindtoetsen voor het basisonderwijs. Daarmee geven we de deelnemers aan de veldraadpleging

(besturen / schoolleiders / leerkrachten) een houvast bij het gesprek over inhoud en niveaus van de referentieniveaus. Dit voorstel bespreek ik graag nog met u voordat het Cito daadwerkelijk een dergelijk verzoek krijgt. Ook is het idee dit voorstel nader uit te werken in de expertbijeenkomst die voorafgaand aan de veldraadpleging wordt georganiseerd (zie verderop).

Inhoudelijke vraagstellingen en procesaspecten

Het doel van de veldraadpleging is, zoals gezegd, het bereiken van 'eigenaarschap' in het veld. Daarbij gaat het om de vraag naar herkenbaarheid en haalbaarheid van de referentieniveaus. Het betreft dus zowel de niveaus (fundamenteel- en streefniveau) als de inhoud van de referentieniveaus.

Samen met u hebben we geconstateerd dat bij de veldraadpleging de hiervoor genoemde vraagstellingen onder a en c in ieder geval relevant zijn. Daarnaast stel ik mij onder meer de volgende vragen voor:

- Biedt het streefniveau voldoende uitdaging voor (hoog)begaafden?
- Wat zijn de consequenties van de referentieniveaus voor taal- en rekenzwakke cq zorgleerlingen (ook in het speciaal onderwijs)? Hoe kunnen de referentieniveaus voor die leerlingen worden benut?
- Is de focus op taal en rekenen die we leggen, o.a. via invoering van de referentieniveaus, uitvoerbaar voor scholen of gaat dat ten koste van andere vakken? (Dit n.a.v. een vraag van het CDA tijdens het AO op 21/5 jl.)

De veldraadpleging vindt plaats binnen de context van enerzijds een sectoroverstijgende implementatie van onze beleidsreactie en anderzijds de Kwaliteitsagenda PO. Om de veldraadpleging daarop goed te laten aansluiten, hebben we gezamenlijk afgesproken dat bij de organisatie ervan de volgende procesaspecten van belang zijn:

- Uitkomsten van de veldraadpleging moeten uiterlijk 1 december 2008 bekend zijn.
- Omdat de referentieniveaus ook van toepassing zijn op het (v)so, neemt die (deel)sector deel aan de veldraadpleging.
- De VO-sector wordt, als 'ontvangende' sector t.o.v. het PO, betrokken bij het gehele traject.
- Inhoudelijke aanpassingen die door de PO-sector gewenst zijn m.b.t. de referentieniveaus, vergen overleg met de VO-sector, opdat het sectoroverstijgende 'bouwwerk' van de referentieniveaus in tact blijft.
- De vakorganisaties worden betrokken bij de veldraadpleging.
- Ouders worden betrokken bij de veldraadpleging.

Zoals aangegeven in de beleidsreactie vindt voorafgaand aan de brede veldraadpleging een expertbijeenkomst (met inhoudelijke experts en velddeskundigen) plaats. Deze bijeenkomst wordt in nauw overleg met uw organisatie georganiseerd. Het doel van deze bijeenkomst is enerzijds om hun visie op genoemde vraagpunten te vernemen en anderzijds hen te consulteren over het vormgeven van de brede veldraadpleging. Bij voorkeur vindt de expertbijeenkomst nog vóór half juli 2008 plaats.

Ik wil u hierbij uitnodigen om, gezien ons gezamenlijk belang om te komen tot een optimale en breed gedragen implementatie van de referentieniveaus, dit proces samen met mij vorm te geven. Graag hoor ik uw reactie op mijn voorstellen en in het bijzonder uw ideeën over de veldraadpleging.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Sharon A.M. Dijkema